

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יד]

רוצה לומר, בני גרושה ובני הלוצה⁽²¹⁾.

(21) ובשו"ת תרומת הדשן (פסקים וכתבים סי' כב) שהוא מקור הדין מבואר, שאין כאן חשש לעז גמור, כיון שעל כל פנים עולים הם לפרקים, אלא סלסול הוא שנהגו הכהנים בעצמם, כדי שלא יאמרו שהם פגומים.

[משנ"ב ס"ק טו]

יכול להלצם אחר נטילה⁽²²⁾.

(22) ולענין שי"ץ כהן שרוצה לברך באמצע חזרת השי"ץ, ולא חלץ מנעליו קודם, דעת הגר"ש אויערבך (ואני אברכם פי"ו סי' 10) שלכתחילה לא יחלוץ את מנעליו באמצע תפילתו, משום ביון הציבור, ויברך כשהוא לבוש במנעליו.

וכהן ירא וחרד, כתב לקמן (ס"ק כד) שנכון שיזהר שלא לגעת במקום מלוכלך משעת נטילתו שחרית, כיון שנחלקו הפוסקים אם צריך לברך על נטילה זו "על נטילת ידים", ואין להיכנס לספק ברכות.

ולענין אם צריך לחלוץ מנעל של ימין תחילה, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' ב ס"ק ח).

[משנ"ב ס"ק יח]

גם-כן אינו נכון מטעם זה⁽²³⁾ וכו', לילך יתן לפני גדולים⁽²⁴⁾ וכו', בפסקאות של בגד, וכן המנהג⁽²⁵⁾.

(23) ובנעלי בית שלנו [העשויות מבר או גומי וכדו'] שאין הולכים בהן בשוק בטיט, וכן כל נעליים כיוצא בהן, דעת השו"ת פנים מאירות (ח"ב סי' כח) והבן איש חי (פרשת תצוה אות ו) שאין עולין בהן לדוכן. מאידך, דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה תפלה פי"ו סי"א) שמעיקר הדין יכולים לעלות בנעלי בד ללא שרוכים לדוכן [ולדעתו הפנים מאירות אסר דוקא בנעלי בד הקשורות בשרוכים]. אולם ראוי להחמיר בדבר, משום שקלי הדעת יבואו להחיר הכל.

(24) ומ"מ אם יש כהן שאין גרביים רגליו, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' לב) שאין למנוע ממנו לישא כפיו.

ואם הבגד ארוך שחופה אף את פחות רגליו, כתב המשנ"ב לעיל (סי' צא ס"ק יג) לענין תפילה, שמוותר להתפלל כך, והוסיף, שהוא הדין שמוותר להתפלל יתן בארצות החמות בהן נהוג לעמוד כך בפני גדולים.

(25) ואף אם הגרביים שונות במראיתן ובצבען מהגרביים הרגילות אצל שאר הכהנים, כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שיכול לעלות לדוכן, ואין חוששים להיסח הדעת של המתברכים.

[משנ"ב ס"ק יט]

נהניו נטילה⁽²⁶⁾ וכו', תתן לקדשה ברכה⁽²⁷⁾.

(26) ואם כדי ליטול את ידיו צריך הכהן לעבור בתוך ארבע אמות של המתפלל, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' י), שאם יכול לעבור בצידי המתפלל יעבור ויטול ידיו, שכיון שצורך מצוה הוא, הרי זה כשעת הדחק. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פי"ו תשובה כא), ולדעתו, אם לא נטל ידיו שחרית כראוי [כגון שנטל רק עד קשרי אצבעותיו] או שהסיד דעתו, יעבור אף לפני המתפלל. ודעת הגרי"ש אלישיב והגר"ח פ"ש שיינברג (נשיאת כפים כהלכתה פ"ה הע"ג) שיכול לעבור לפני המתפלל.

ולעבור לפני המתפלל לצורך נשיאת כפים, נראה מדברי המנחת יצחק (שם) שמוותר לעבור בצידי המתפלל, והגר"ש וואנר (קובץ מבית לוי ח"ב עמ' מג) התיר אף לעבור לפני המתפלל ממש וכן

דעת החזו"א (הגר"ח קניבסקי בשמו, בספר נקיות וכבוד בתפלה תשובה רנו).

(27) ולענין נטילת ידים לברכת כהנים בתפילת מוסף, במקום שמברכים ברכת כהנים בשחרית, כתב המקור חיים (סי' בקיצור הלכות) שאם לא יצא הכהן מחוץ לבית הכנסת בינתיים, מעיקר הדין אינו צריך ליטול ידיו למוסף, אלא שמ"מ המנהג הוא ליטול [וראה מה שכתב המהרי"ל (תחילת הל' יום הכיפורים) לענין נטילת ידים לברכת כהנים בתפילת יום כיפור].

[משנ"ב ס"ק כא]

ככהן המקדש ידיו לעבודה⁽²⁸⁾.

(28) והוא הדין שבתשעה באב וביום הכיפורים, כתב לקמן (סי' תריג ס"ק ז) שיש ליטול ידיים לברכת כהנים עד הפרק.

[משנ"ב ס"ק שם]

נטילה מקלי נכח גברא⁽²⁹⁾ ושללא יהיו משתנים הפנים מברית⁽³⁰⁾, ויהיה על כל-פנים רביעית מימים⁽³¹⁾.

(29) מכך שלא הזכיר שצריך להקפיד שלא תהיה חציצה על ידיו, נראה שסובר שאין צריך להקפיד על כך, וזה שלא כדברי המקור חיים (ס"ב) שנראה שסובר שיש להקפיד על כך, וכן כתב בשו"ת מגן שאול (סי' ז), וכן דעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"א פכ"ג ס"א).

(30) ופרטי דינים אלו נתבארו לקמן בסימנים קנט-קסא. וכן לענין אופן הנטילה, כתב לקמן (סי' קסב ס"ק ט) לענין נטילת ידיים לסעודה [שממש למדו הפוסקים את הדינים לכאן], שיש להקפיד שיגיעו המים לכל צידי היד וראשי האצבעות.

(31) ואף שבנטילת ידים לסעודה, מים הבאים משוירי טהרה מועילים אף בפחות מרביעית [כמבואר בשו"ע לקמן (סי' קס ט"א)], כתב הישרות יעקב (ס"ק ו), שהוא מקור הדין) שכאן צריך רביעית דוקא, אף בשוירי טהרה.

[משנ"ב ס"ק כב]

יהלוי יוצק מימים⁽³²⁾ וכו', בכור פטר רחם⁽³³⁾ וכו', וְאֵץ שֶׁהָלֹי תְלַמִּיד חָקֵם וְהִפְתָּן עִם הָאָרֶץ⁽³⁴⁾ וְשֶׁל הַתְּמִיד⁽³⁵⁾.

(32) ואף אם בשל כך לא ישמעו הלויים את ברכות השי"ץ ולא יוכלו לענות אמן, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' מז אות ג) שאין להם לחשוש מכך, כיון שהם אנוסים באונס מצוה.

ולענין אותם הנוהגים שכמה לויים נוטלים את ידי הכהן ביחד, דעת הגרי"ש אלישיב (שו"ת שבט הקהתי ח"ב סי' נז) שיותר טוב שלא לעשות כן, אלא שלוי אחד ירחץ את ידי הכהן, שהרי שנים שעושים כן הרי זה נטילה שלא בדרך.

(33) ובטעם הדבר שרק בכור פטר רחם רשאי ליצוק מים על ידי הכהן, ולא בכור מן האב, כתב המג"א (ס"ק ז) שמצינו בו קדושה לענין פדיון, מה שאין כן בכור מן האב, שלא מצינו בו קדושה בזמן הזה.

(34) וכשיש בכור תלמיד חכם וכהן עם הארץ, כתב הגר"ש אויערבך (תשובה בכ"י להגרי"י בורדיאנסקי) שאין הבכור צריך להטריח עצמו על כך, ובפרט שכתב הכף החיים (ס"ק מ) שמדברי הוזהר משמע שרק לוי יטול ידי הכהנים ולא בכור.

(35) מה שכתב 'ואף', חזר לתחילת דבריו שכתב 'יהלוי יוצק מימים', וכונתו שיש להחמיר שיטול לוי תלמיד חכם ידי כהן עם הארץ. וטעם הדבר שאין בזה משום ביוז כבוד התורה, התבאר בשו"ע הרב (סי"א), שאין איסור לחכם ללול בעצמו משום איזה הידור **המשן בעמוד הבא**

ג באר הגולה

הלכות נשיאת פנים סימן קכח

יאמרו (יד) שהם פגומים, נהגו שלא לפגס לבית-הכנסת עד שיגמרו ברפת-הפנים: ה' יאלו הפתנים לדוכן (ו) (טו) במנעלים, (טז) אָבֵל בְּכַתֵּי־שׁוֹקִים שָׂרִי. וְיֵשׁ מִחֲמִירֵי (יז) אִם הֵם שֶׁל (י) [ו] עור (אגודה פ' הקורא את המגלה) (יח) וְנִהְיֶה לְהִקְלַת בְּקָצֵת מִקּוּמוֹת: ו' (יט) טָאָף־עַל־פִּי שֶׁנִּטְלוּ הַפְתָּנִים יְדֵיהֶם שְׁחֵרִית, (כ) *חֲזוּרִים וְנוֹטְטִים יְדֵיהֶם (כא) עד הפרק שהוא חבור היד והזרוע. (כב) זְהִלְיָ יוֹצֵק (כג) [ח] מִיָּם עַל יְדֵיהֶם, וְקָרָם

ז ראש השנה דף לא
ח הנהגת מינוני
ט סוף הלכות הפלה
י סוף הלכות הפלה
יא פרוש רש"י י טור
יב פנים הרמב"ם כ"ב
יג פנים הרמב"ם כ"ב

שערי תשובה

באר היטב

[ו] עור. עב"ט. ועין בפנים מאירות ח"ב סימן כח שבמנעלים העשויים ממגד לבר הקשה אין זה יחף בין שעשוי פניו מנעל שלנו שאינו מרושש קשי הארץ בחלוף יחף. עין שם. ובמח"ב פתח שכיב בשו"ת ונרע"אמת ע' שם: [ח] **מיים**. עב"ט. ועין לקמן סימן תקיא בשם"ו ומג"א. ויש פתח בבחי"ט מתשובת גו"ר ותשובת ח"צ סימן צב וקבר"י סימן תקיא בשם רבו בספר נחמה בכסף, בדבשת ב' יש להחמיר שלא לתת בשמים במים העומדים

ועין ס"ק יא מ"ש"ש, ודלא כמ"א. כתב הב"ח, והפסולים מדרבנן א"צ לצאת לחוץ כשהחזן קורא כהנים דאין פנתו על הפסולים. וכתב המ"א אפלו א"ל עלה אינו עובר ע"ש וכ"כ פרי"ח וע"ת: (י) **במנעלים**. ויחליץ המנעלים קדם הנטילה. ומנעלים שאפשר לחליץ בלא נגיעה ביד יכול לטול קדם חליצת המנעלים, עין סימן ד ס"ח. והצניעו המנעלים

פחת הפסולים שלא יעמדו בגלוי בכהכ"נ מפני הקבוד, ע"ת ועין בשכנה"א: (י) **עור**. ודוקא פשאין מגיעים אלא עד הארבעה וקשורים ברצועה, אָבֵל אם הם מגיעים עד אציליהם דהם מכנסים שרי, ונ"ל דשל בגד ומחפה עור שרי בכל ענין, מ"א. אם מפר להפנתים לעלות לדוכן במנעלים של לבדים שקורין פילי"ש"ו"ף, עין בתשובת נקנסת-יהוקאל סימן יא: (ט) **מיים**. ואם אין שם לוי יוצק בכור שהוא פטר רחם שהוא קדוש, נקנס פחת הלוי, ב"ח. וכתב המ"א דדוקא בכור לאם קאמר אכל בכור לאב לבד לא צניעו בו קדשה האידנא. ואם אין שם ג"כ בכורים טוב שישלו ע"י עצמם מעל-ידי ישראל, שכנה"ג. והגאון מוה"ר דוד אופנהיים מאריך בספרו נשאל דוד כ"י צ"ח אי שרי לכתן לשמש בכהן. ואם הלוי חכם והפנתים ע"ה, אם רוצה אין צריך לתן מים על ידיהם רק ישלו בעצמם, מהר"י הלוי סי' לט ומ"א. והר"ש הלוי סי' ט' וי' פתח דקדמת חסידות הוא הלוי ת"ח יוצק מים על ידי כהנים אף דהם ע"ה, ואם הלוי יראה שהשעה צריכה לנהג סלסול, הרשות בידו, ונדאי אסור לנלוו בכבוד התורה ע"ש. ואם יש כהנים ת"ח וצ"ה בבת אחת אינו נשאי יוצק על ת"ח ולא על ע"ה אלא יצק על ידי פלם, מהר"י הלוי סי' מא. והפ"ח פתח שחנכ מיתה אם מציק מים על ע"ה אפלו שיהיו מקצתם ת"ח וכ"ש אם פלם ע"ה ע"ש. ועין כנה"ג שהביא דעות דאפלו אם פלם ע"ה מחוב הלוי ת"ח יוצק מים על ידיהם ע"ש, ועין בתשובת דרכי נעם סימן יב ובחזו"ת יאיר סימן רה. אסור ביו"ט לתן במים דבר שפולגי ריח, מ"א ויבספר אליה רבה מתיר כיון דשמן עצמו מערב במים לא הרי

באר הגולה

משנה ברורה

ובקאמא גמרא מפניש הוא בקדושין ל"ג דאפלו הוא פוטר עצמו ממעוה עשה קדם דלמטי זמן חיובא, אפלו הכי נאמר על זה ויבאת מאלהיך, עין שם: * **חזורים ונוטלים ידיהם וכי**. כתב המגן אברהם: אסור לשהות כדי הלוח כ"ב אמה בין נטילה לברכה [תוספות], ולכן צריך לטול סמוך לרצה, והחזן לא יאריך ב"רצה". ובאליה רבה פתח דסמיכין בזה על הפוסקים דאין צריך קלל נטילת ידים קשטל ידיו שחזית. ומפל מקום לכתחלה טוב לזהר בזה בטה דאפשו"ר (פמ"ג), ולכן טוב לזהר לכתחלה שלא לשהות בין נטילה להברכה:

כשיפגסו אחר-כך, וכנ"ל בסעיף ב: (יד) **שהם פגומים**. רוצה לומר, בני גרושה ובני חלוצה⁽²¹⁾: ה' (טו) **במנעלים**. שמא (טו) יפסק לו רצועה ונגנא הוא לו, ומתלווצצים עליו כשנסדלו מתרת, ויקשרנה בעוד שחבריו מברכים, ויאמרו שכן גרושה וכן חלוצה הוא ולפיכך הלך וישב לו. ואפלו במנעלים שאין להם רצועות אסור, דלא פלוג רבנן. ויש להצניע המנעלים שלא יעמדו בגלוי בבית-הכנסת מפני הקבוד. ויחליצם קדם נטילה, אף

כשאפשר לו לחליצם אחר נטילה⁽²²⁾ וישלא יגע בהם, יכול לחליצם אחר נטילה [אחרונים]: (טז) **אָבֵל בְּכַתֵּי־שׁוֹקִים**. הוא (טז) מנעלים ארכים המגיעים עד ארבעות הרגל, הינו סמוך לשוק, ושרי, דליקא הקא טעמא הני"ל. (י"ז) ואף דגם הקא רגילין לפעמים לעשות רצועות סמוך לארבעה, מפל מקום לא חשיבין שמא ישב לקשרם, דאפלו אם הם מתירים לית בה גנאי כלי האי: (יז) **אם הם של עור**. טעמם, דבכלל סנדל ומנעל הם, (יח) ולא פלוג רבנן בין יש רצועות ובין אין רצועות. (יט) ומפל מקום בכתי"שוקים עם מכנסים ביחד שמוגיעים עד אציליהם, מתר לכלי עצמא, דזה לא הרי בכלל הגונה כלל, (כ) וכן בכתי"שוקים של בגד, אף שמהפה עור שרי אף לרצה זו: (יח) **וְנִהְיֶה לְהִקְלַת בְּקָצֵת מִקּוּמוֹת**. ומפל מקום בכתי"שוקים שלנו [שקורין שטיו"ל] שרגילין לילף בהם בשוק בשיט, אין להקל משום כבוד הצבור [פ"ח ע"ש]. ולפי טעם זה, גם במנעלים של גמי שלנו [שקורין קאלאסיו"ץ] גם-כן אינו נכון מטעם זה⁽²³⁾. פתבו האחרונים, דאין נכון לעלות לדוכן יחף ממש, שהוא דרך גנאי, שאין רגילין בזמן הזה לילף יחף לפני גדולים⁽²⁴⁾, אלא יש לילף בפומקאות של בגד, וכן המנהג⁽²⁵⁾: ו' (יט) **אָף־עַל־פִּי שֶׁנִּטְלוּ הַפְתָּנִים יְדֵיהֶם וכי**. עקר הנטילה⁽²⁶⁾, ואחר-כך ברכו את ברפת ה' והיא ברפת כהנים. והנטילה צריכה להיות במים (כג) דוקא, ולא מועיל כאן מידי דמנעי כ"ב בתפלה בסימן צב; ופסק המחבר, דאף-על-פי שנטל ידיו ויקדש אותם קדם הנשיאות פנים, דקרא, מתך לקדשה ברכה⁽²⁷⁾, משמע: (כ) **חזורים ונוטלים וכי**. ואם אין לו מים, (כג) כתבו האחרונים (כד) דנוכל לסמך על שיתת הרמב"ם דסבירא לה דיוצא בנטילת ידים שנטל בשחזית, כל שלא הפיח דעתו וידוע שלא גגע במקום מטנף: (כא) **עד הפרק**. ככתב המקדש ידיו לעבודה⁽²⁸⁾ [רמב"ם]. ועל-כן פתבו (כח) האחרונים, דאפשר דבעינן דוקא נטילה מפלי וכה גברא⁽²⁹⁾, וישלא יהיו משתנים המים מברכתם⁽³⁰⁾, והנהגה על-כ"פ פנים רביעית מים⁽³¹⁾: (כב) **זְהִלְיָ יוֹצֵק מִיָּם**⁽³²⁾. וכשאין לוי, יוצק בכור פטר רחם⁽³³⁾, והוא גם-כן קדוש קצת. ואם אין גם בכור, טוב שיטיל הכהן בעצמו משיציק ישראל על ידו, ואף שהלוי תלמיד-חכם והכהן עס-הארץ⁽³⁴⁾ יש להחמיר⁽³⁵⁾, וכל-שכן אם יש פהן

שער הציון

(טו) גמרא: (טז) פרי"מגדים: (י"ז) בית-יוסף לפרוץ הראשון, ובמסקנתו משמע דגם הוא סבירא לה כהנ"א דיש להחמיר, עין שם, וצריך עיון קצת: (י"ח) אף דבמגן אברהם משמע קצת דביש לו רצועות מרי, בעלת-תמיד ובכאור הג"א ובשאר אחרונים משמע דכל ענין אסור לרצה זו: (י"ט) מגן אברהם ושא"ן וכן משמע מלבוש, דלא בעלת-תמיד שמתמיר בזה: (כ) מגן אברהם ומגן אבירים: (כא) גמרא: (כב) כל הפוסקים: (כג) עלת-תמיד ותי"אדם ומגן אבירים וכן משמע מפרי חדש: (כד) והוא שבשחזית נטל ידיו עד הפרק, דאי לאו הכי לא מתני וכן משמע מדגול מרובה: (כה) מגן אברהם ושלחן שלמה, ומה שכתבתי רביעית הוא בישועות-יעקב:

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כג]

דעתם להקל, דלא שיק מוליד ריקא קנה, פיון שהשמן עצמו מערב בקנים⁽³⁷⁾.

(37) זהו טעמו של הא"ר, אבל החכם צבי (היכן) כתב להתיר מטעם אחר, שאין איסור מוליד ריח באוכלים.

[משנ"ב שם]

אף דמוליד ריקא בידי הפקנים⁽³⁸⁾.

(38) ובטעם הדבר שעל הידיים מותר, כתב הא"ר (ס"ק ח) מפני שלא נולד ריח בידיים עצמם, שאין השמן מתערב בידיים, אלא נדבק בהן וממילא מפיץ ריח. ובשו"ת גינת ורדים (או"ח כלל ג סי' טז) כתב, שטעם ההיתר להוליד ריח בגוף הוא משום שריח זה אינו מתקיים כל כך, מחמת שהזיעה מעבירתו. ולגבי ריח הנמצא על הידיים כתב טעם נוסף, שכיון שהידיים עסקניות הן הריח שיש בהן מתפוגג במהרה, והביאו בשו"ת מנחת יצחק (חי' סי' כו).

ומכאן הוכיח הגר"ז אויערבך (שש"כ פי"ד הע' צב), להתיר נתינת מי בושם על הגוף, שאין בזה משום הולדת ריח, ושלא כשיטת הש"ע הרב (סי' תקיא ס"ז) שבכל ענין אסור. אולם בשו"ת אור לציון (חי"ב פל"ה תשובה ח) כתב שלא הותר לתת מי בושם אלא על המקומות המגולים שבגוף כפנים וידיים, מפני שהריח אינו מתקיים בהם כל כך, אך לא במקומות המכוסים שבגוף כיון שהריח מתקיים בהם. [וראה לקמן (סי' שכב ס"ק יח) דינים נוספים בנתינת ריח].

[משנ"ב ס"ק כד]

כן כתב מגן אברהם: וקאלה רבה קתב, דככל גנני אין צריך לקרף על גטילה⁽³⁹⁾.

(39) ואף המוג"א עצמו (ס"ק ט) כתב שלא נהגו כן.

[משנ"ב ס"ק כה]

זהו לעקר בהתחלת השליח צבור "רצה"⁽⁴⁰⁾, אבל אם לא עקר עד שכבר התחיל השליח צבור "רצה", כל שלא סים ברפת "רצה" שפיר דמי⁽⁴¹⁾.

(40) ובטעם זהירות זו, כתב הא"ר (ס"ק שהוא מקור הדין), שהוא כדי שלא יתעכב הכהן עד שיסיים השי"ץ את הברכה.

ואם עקר רגליו קודם ברכת רצה, דעת הגר"ש אלישיב (הערות על מסכת סוטה לח, ב ד"ה אבל) שבוודאי מועיל, כיון שברצה הוא כבר עומד מוכן לעלות לדוכן. מאידך, בשו"ת שבט הלוי (חי"ח סי' כג אות א) כתב, שצריכה העקירה להיות דוקא בברכת רצה, שכשם שהעליה לדוכן שייכת לברכת העבודה, כך עקירת רגליו שייכת לזה, כיון שהיא הכשר לעליה לדוכן.

(41) ואם עקר את רגליו בשעה שענו הציבור 'אמן' על ברכת רצה, כתב הפמ"ג (א"א ס"ק יב) שאף על פי שעניית האמן נחשבת חלק מהברכה [כמבואר בשו"ע להלן סט"ז ובמשנ"ב שם ס"ק ט], מ"מ לא יעלה. והתורת חיים (ס"ק יב) תמה עליו, מדוע לא נאמר שכיון שעדיין לא נסתיימה הברכה, הוא רשאי לעלות.

[משנ"ב ס"ק כו]

קדם סיום ברפת עבודתה⁽⁴²⁾.

(42) ובטעם הדבר שאין מברכים ברכת כהנים בברכת העבודה, אלא רק בשעת ברכת ההודאה, אמרו בגמ' (מגילה יח, א) שעבודה והודאה דבר אחד הם, כמבואר בפסוק "זובח תודה". ובספר גבורת ארי (יומא פז, א) הקשה, לדעת שמואל שבתפילת נעילה אין ברכת 'עבודה' [כמבואר בגמ' שם], איך נושאים בה הכהנים את כפיהם, והלא ברכת כהנים שייכת לברכת העבודה. ותירץ בספר 'עמק ברכה' (נשיאת כפים סי' ב), שאף על פי שבמקדש שייכת ברכת כהנים לעבודה דוקא, מ"מ בשאר מקומות שייכת היא לתפילה, שבמקום עבודה היא, ולפיכך רק בתפילה שיש בה ברכת עבודה תיקנו לברך ברכת כהנים בברכת העבודה, מה שאין כן בתפילה שאין בה ברכת עבודה, שיש לקיים הדין בברכת ההודאה.

[ביה"ל ד"ה אבל]

ואם עלה לא ינד⁽⁴³⁾.

(43) ואם התרו בו שלא יעלה, כתב בשו"ת גינת ורדים (כלל א סי' כב) שאף אם עלה ירד.

המשך מעמוד קודם

מצוה, ואדרבה זהו כבודו, וכן מצינו בביה"ל לקמן (סי' רנ ס"א ד"ה כי זהו).

[ביה"ל ד"ה חוזרים]

ומפל מקום לכתחלה טוב לנהר בנה במה דאפשר⁽³⁶⁾.

(36) והוסיף הפמ"ג שם (א"א ס"ק י), שכהן שרוצה להקפיד על כך,

והא"א (בוטשאטש) כתב לבאר את דין היתכיפה, שאין הכוונה שבין הנטילה לברכה עצמה יהיה פחות מכדי הילוך כ"ב אמה, שזה שיעור זמן מועט ביותר, ולא יתכן שבמשך אמירת ברכות 'רצה' ו'מודים' לא יעבור שיעור זמן זה. אלא הכוונה שלא יעבור זמן זה משעת הנטילה עד עקירת רגלים לילך לדוכן לברכה, ~~משהאם עמדו חסדא ליתו ושיעורו~~ עמדו על הדוכן, יש בזה